

AnletsBladet

NR 4

NOVEMBER 2010

Ordföranden har ordet

Under hösten har jag haft anledning att gå igenom och kontrollera en del av min släktforskning. I en del fall har jag noterat händelser utan att ha verifierat med etablerade källor. I många fall beroende på att de kyrkböcker jag behövde inte fanns tillgängliga på nätet. Tack och lov så har jag utan undantag angivit den källa jag haft för respektive uppgift. När jag nu gick igenom min tidiga forskning, så upptäckte jag nya källor på nätet, källor som tidigare inte gått att nå. Som källa för farfars födelse hade jag exempelvis ett utdrag från SCB. Nu finns primäruppgiften dvs fotokopian av församlingens födelsebok på nätet. Där finns nu inte bara Födelsebok, Dödbok och Husförhörlängd fram till 1899 utan också dess ersättare, Församlingsboken.

Vi har tillgång till fotografier av arkiverade handlingar i huvudsak via tre olika konkurrerande sökprogram – Arkiv Digital, Genline och Svar. Många av handlingarna i kyrkoarkiven finns tillgängliga via samtliga tre sökprogram. Ingen av produkterna är statisk utan alla tre utvecklas och utökas i snabb takt. Prioriteringen varierar dock, så valet av sökprogram bör avgöras av var i landet man forskar, och vilka handlingar man vill få tillgång till. Jag misstänker att bara ett fåtal av oss kostar på sig att abonnera på alla tre. Vi andra har dock förmånen att ha tillgång till sökprogrammen via vår för-

Forts. på sid. 2

Oäkta anor

Vår föredragshållare Gull-May Lindström berättade på medlemsträffen den 23 sept. 2010 om sina anor.

Flera av Gull-Mays släktingar bodde i Stockholm och i Sorunda. De fick många barn både utom och inom äktenskapen.

Hon berättade om sin farmor och hennes barn. De första barnen föddes före hennes äktenskap med farfadern. Hon fick fyra barn på 3 år och efter 21 år hade hon fött 16 barn. Om henne har Gull-May skrivit en bok som heter "Ölandstokar".

Text: Anita Karlsson

En annan släkting gifte sig, fick ett barn, blev änka och sedan dog även barnet och allt detta hände på bara tre månader.

Hennes mamma Viola fick reda på att hon hade en yngre bror först när hon var vuxen. Sin far träffade hon aldrig. Gull-May tog efter sin morfars död kontakt med en son till morfadern och då kunde hon berätta att han hade 3 systrar som han aldrig vetat om.

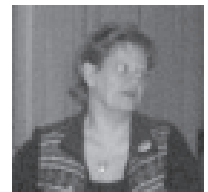
Boken "Så går vi runt kring ett enebärssnår" som Gull-May också har skrivit, handlar också om släktingar och deras olika livsöden.

Släktforskning i framtiden

Barbro Stålheim berättade om detta på medlemsträffen den 27 okt 2010.

Barbro, som är ordförande i Sveriges släktforskarförbund, informerade oss om förbundets verksamhet. Medlemmarna har tillgång till nättidningen Rötter, Förbundsnytt och Anbytarforum. Är man även medlem i en medlemsförening kan man delta i Förbundsforum också. Nationella CD-projekt och bokhandeln är andra delar av förbundets verksamhet. Försäljningen av böcker, CD-skivor m.m. står för 90 % av deras intäkter.

Förbundets bokhandel säljer bl.a. CD-skivor. Just nu säljs många ex av den nya skivan Sveriges döda 1901-2009. Den täcker 70 % av samtliga avlidna under den tiden. Det är mycket troligt att man kommer att uppdatera skivan senare. Olika böcker ger förbundet också ut. Handbok nr 2 om Fader okänd kommer snart och följs sedan av num-

mer 3 och 4. Årsböckerna har de också till försäljning. De innehåller många intressanta artiklar.

Medlemmarna kan få kostnadsfritt informationsmaterial och genom förbundsförsäkringen är man olycksfallsförsäkrad på väg till och från och under en föreningsaktivitet. Medlemsföreningarna får till ordförande och redaktör tidningen Angeläget och kan även söka arrangemangsstöd.

Förbundet har avtal med SVAR, Arkiv Digital, Genline och Ancestry. Om en medlemsförening vill arrangera en egen släktforskningskurs, hjälper förbundet till med att ordna förmånliga abonnemang för kursledare och deltagare.

På årets ordförandekonferens i Örebro

Forts. på sid. 2

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Jo Carina Wolff, Storskiftesväg. 118
145 60 Norsborg. Tel. 08-531 822 47,
mobiltn. 070-351 41 22

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 778 23 53
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr. Jo Carina Wolff, 531 822 47
E-post: jo.carina.wolff@telia.com
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Suppl. Anita Karlsson, 530 333 10
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansv.utg. Karl Erik Gräns, 778 23 53
E-post: keg@kegkonsult.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com
Hans Stedfeldt, 530 364 77
E-post: hans@stedfeldt.pp.se

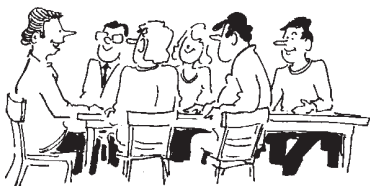
Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift **2010: 175:-**
Famijmedlem: **50:-**
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger.feldhofer@telia.com

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 8/12 och 12/1 2011.

Medlemsträffar

Höstens sista medlemsträff blir 24/11 (studiebesök). Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Ordförande...forts. från sid. 1

ening. Nyttja den förmånen! Kom till vårt forskarrum och testa dagsläget på sökprogrammen. Jag tror du kommer att bli imponerad och överraskad över den snabba utvecklingen.

Den nya CD-skivan "Sveriges Dödbok 1901 – 2009" har blivit en succé. Den är såld i 10.000 exemplar. Om du inte anser dig behöva ett eget exemplar så finns också den i forskarrummet. Tänk dock på att detta är ett utdrag och kan innehålla felaktigheter. Försök att verifiera de uppgifter du får fram genom att gå till primärkällorna dvs till kyrkoböckerna och till Skatteverket. □

Lycka till!

K E Gräns

Viktigt 1900-talsmaterial nu tillgängligt!

Genealogiska Föreningen har sedan 1936 klippt familjenotiser ur Svenska Dagbladet (och sedan 1967 även ur Dagens Nyheter), klistrat upp dessa familjevis på ark och skapat en unik samling med personhistoria från 1900-talet. Första serien av samlingen innehåller notiserna ur Svenska Dagbladet för perioden 1936-1966 och omfattar inte mindre än 62 000 sidor i folioformat. Denna gedigna samling fotograferades, namnsattes och gjordes tillgänglig på nätet till Släktforskar dagarna i Örebro i augusti. Bokstaven A finns tillgänglig för alla besökare på hemsidan www.genealogi.net. Tillgång till den kompletta serien, från A till Ö, ingår i medlemsavgiften. GF erbjuder nu medlemskap för resten av 2010 för endast 100 kr alternativt resten av året plus hela 2011 för ordinarie medlemsavgift 250 kr.

Att GFs klippsamling nu tagit första steget ut på nätet är en viktig händelse, eftersom den kompletterar släktforskarens magra utbud av 1900-talskällor. Näst i tur att fotograferas och namnsättas står den yngre serien, innehållande notiser från både SvD och DN 1967-1990. Den är till omfånget två till tre gånger större än den äldre serien. Med en nätversion av samlingen öppnas nu också för möjligheten att till samlingarna foga familjenotiser från flera tidningar och från flera perioder. För den som till äventyrs tror att SvD och DN innehåller enbart familjenotiser med stockholmare bör nämnas att dessa två tidningar förr var betydligt mera rikstäckande. □

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under hösten 2010 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba.

17 nov (18-21)

1 dec (13-17) 8 dec (13-17)

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 3/2010 har föreningen fått 3 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Per Jönsson	Tumba
Elisabeth Leidstedt	Rönninge
Ulla Reiman	Norsborg

Släktforskning...forts. från sid. 1

tog man upp släktforskning i framtiden. Folket kommer att sitta mer hemma och forska. Datorutrustningen tror man kommer att förändras. Bara skärm och tangentbord behövs. I de nya mobiltelefonerna kommer man också att kunna släktforska. Men CD-skivor, kommer de att finnas kvar om 10år?

Barbro tyckte att vi som släktforskar nu har tur. De som vill ägna sig åt detta i framtiden kommer att få leta i lägenhetsnummerlistor. Nu registreras detta nr för de som bor i lägenhet och skrivs i folkbokföringsadressen.

Sveriges släktforskarförbund har haft annonser i några tidningar med erbjudande om ett startpaket för nya släktforskare. Det blev en dundersuccé. Snart kommer ett skolmaterial också. Fler kommer att bli intresserade av släktforskning när SVT kommer med fem nya tv-program i serien Vem tror du att du är? med start i november. Barbro påminde om att vi kan ha lokala aktiviteter på Släktforskningens dag som infaller den tredje lördagen i mars varje år. Det kan vara ett bra tillfälle att visa vad Botvidsbygdens släktforskarförening kan göra för sina medlemmar, gamla och nya.

Text: Anita Karlsson

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba Buss 715 avgår 18.17 och 18.47 från Tumba C och stannar utanför lokalen.

24/11 kl. 17-19 Studiebesök

Riksarkivet, Marieberg

Vi besöker Riksarkivet, Marieberg för en guidad visning.

I Riksarkivet förvaras handlingar från den centrala statsförvaltningens äldsta tid fram till nutid och från enskilda arkivbildare, som person- och gårdsarkiv, föreningsarkiv samt några företagsarkiv. För ytterligare information titta på hemsidan www.riksarkivet.se Visningen startar kl 17.00 och avslutas senast kl 19.00. Antalet platser är begränsat och medlemmar kommer att ges företräde. Eventuellt resterande platser kan erbjudas icke-medlemmar till en kostnad av 80:-.

Samling kl 16.45 utanför Riksarkivet, Fyrverkarbacken 13, Marieberg, Stockholm.

Om intresset visar sig vara mycket stort så kommer vi att arrangera studiebesök för flera grupper.

Föranmälan görs till Inger Feldhofer på telefon 778 23 51 eller via e-post inger.feldhofer@telia.com senast den 17/11. För medlemmar gäller principen först till kvarn ...

Stockholms stadsarkiv på Internet

Stockholms stadsarkiv är staden Stockholms arkiv, men har även uppdraget som landsarkiv för Stockholms län (länsbokstav AB). I arkivet finns handlingar både från de lokala och regionala statliga verksamheterna inom länet. Totalt 70.000 hyllmeter handlingar och 2,5 miljoner kartor och ritningar förvaras idag.

Som en del av arkivens uppdrag ingår att tillgängliggöra arkivmaterialet. Redan på 1970-talet började man att registrera information ur materialet, och på 2000-talet började man att digitalisera stora mängder och lägga ut dem på internet. På arkivets hemsida www.ssa.stockholm.se finns nu resultatet av dessa arbeten som två publika databaser, tillgängliga för alla och de är gratis. Det är dels Rotemansarkivet, som är Stockholms "husförhållning" för perioden 1878-1926, dels Stockholmkällan, som bl.a innehåller historiska fotografier, ritningar och kartor. Båda dessa är till stor hjälp när man forskar i Stockholm.

Källa: *Angripen 3-2010*

Min forskning just nu

Text: *Stig Geber*

□□□ I höstas fick jag tips om en distanskurs i släktforskning vid Mittuniversitetet i Härnösand. Trots att jag forskat i 30 år har jag aldrig gått någon kurs tidigare. Det som fick mig att nappa på kursen var att källkritik var ett delmoment.

Kursen sker helt via internetkontakt men med två frivilliga träffar i Härnösand som jag dock inte deltog i. Kursböcker var Släktforska Steg för steg, Släktforska vidare samt Källkritik. Boken om källkritik var dock en stor besvikelse för mig som släktforskare eftersom den passar bättre för journalister.

För övrigt ingick två större inlämningsuppgifter, den första med en släktutredning om en given person, den andra med ett självvalt tema.

Jag hade anmält mig att för projektet "Namn åt de döda" registrera döda i Grödinge för perioden 1901-1946. Då materialet skulle var inne innan årets slut fick jag bråttom att besöka Stockholms Stadsarkiv för att få tillgång till död- och församlingsböckerna. Den nya skivan med döda i Sverige 1901-2009 beräknas bli färdig senare under året.

Större delen av min lediga tid ägnar jag mig nu åt att göra stamtavlor för ett trettio-tal vallonsläkter med start från invandrarna på 1620-talet fram till födda före 1910. Vi är några forskare som hjälps åt med en ny utgåva av Vallonskivan som vi räknar med att ha klar till släktforskarlagarna i Örebro. Det blir åtskilliga tusen personer att följa upp.

Wiki-Rötter är Rötters och Sveriges Släktforskarförbunds egen wiki för släktforskare.

Allt som skrivs i Wiki-Rötter skall ha direkt koppling till ämnet släktforskning. Alla släktforskare är välkomna att dela med sig av sin kunskap i smått och stort och samverka till att göra Wiki-Rötter till en kunskapskälla både för nybörjare och veteraner inom släktforskningen. Här kan du och jag mötas – jag delar med mig av min kunskap, och du fyller på med din.

Vad är en wiki, kanske några undrar? Säkert känner alla till Wikipedia – det digitala uppslagsverket med information om allt mellan himmel och jord som alla kan vara med och redigera. En wiki är

Ryttaren Håkan Löfstedt

Text: *Lars Gunnar Lindström*

Ryttare nr 51 Håkan Löfstedt, född 1707, blev ryttare 1729 på Bönsta säteri i östra Nyköping och var med i det Pommerska kriget som pågick mellan 1757-62, det som i folkmun kallades "potatiskriget". År 1759 följde regementet med den, under Lantingshausens befäl stående huvudstyrkan, vilken efter att i mitten av augusti blivit samlad vid Loitz, sedan tillbragte större delen av fälttåget i lägret vid Pasewalck. Följande vinter försökte Preussarna, liksom de tvenne föregående åren, driva svenskarna under Stralsunds kanoner, samt överskredo i slutet av januari 1760 den isbelagda Peenefloren. Men då Lantingshausen hastigt samlade sin styrka vid Greifswalde och beredde sig att göra allvarsamt motstånd, drog sig fienden tillbaka över Peene. Under återtåget lyckades major Psilanderhjälms att med en avdelning av livregementet vid byn Rantzin den 24 januari 1760 bemäktiga sig större delen av fiendens tross samt tillfångata dess beteckning.

Sommaren 1760 tilldelades Livregementet den avdelning, som under generallöjtnant Fersens befäl först (den 16 augusti) inryckte på fientligt område och bemäktigade sig staden Demmin, men vilken snart därefter förenades med huvudstyrkan under Lantingshausen, vid byn Smarsov. Regementet medföljde sedan till Prentzlov samt bevistade lägret därstädes, i september 1760. Här sårades Håkan Löfstedt den 7 september 1760 och blev hemskickad samt beviljades avsked i januari 1761, enligt rullorna. Håkan Löfstedt var min mf fm ff far.

Vid eftersökning i Vadstena krigsmanskassa om ev. pension fanns inga uppgifter.

Källa: *Svensk regementshistoria*

egentligen detsamma, den har också ett fritt och öppet innehåll som är tillgängligt för alla och där alla besökare kan hjälpas åt att skriva och förbättra sidornas innehåll. Det man skriver i en wiki publiceras med en gång, det är ingen som granskar det som skrivs.

Håll utkik på Rötter klicka sedan in dig på Wiki-Rötter så kommer du att se att där redan finns en del kategorier. Här finns nu bl.a. en påbörjad avdelning om hur man släktforskar i andra länder med många länkar, ett påbörjat släktforskarlexikon, släktforskning för nybörjare och mycket mera.

Källkritik - en central del i din släktforskning

Går det att släktforska utan att det blir fel? Troligen inte. Vad du i alla fall kan göra är att försöka minska risken att det blir fel samt om du hittar fel möjliggöra att de kan rättas eller korrigeras.

Jag börjar bakifrån med att svara på hur man möjliggör rättning. Svaret är noggranna källangivelser. Källangivelserna ska göra det lätt att återfinna uppgifter i källmaterialet.

Mitt råd är att alltid ange källan så noga som möjligt. Om det är arkivmateriel så ange minst arkivbildare (t.ex. Hyby församling), volymens signum (t.ex. C1), årtal och sidonummer. Tänk särskilt på att ange din källa inte den som det kommer ifrån. Ett exempel är ett datum du hittar på internet där det står att det är hämtat från Hyby kyrkoarkiv, C1, 1689-1727, sid 17. Då är din källa internet och inget annat! Du kan naturligtvis ange källa enligt källan, men det bästa är förstås om du själv kan kontrollera i orginalkällan. Är det tryckta källor, missa inte att ange utgåva. Är det inte självklart ange även var handlingen förvaras.

Vad kan man då göra för att minska risken att det blir fel. Svaret är källkritik. Det finns bättre källor, och det finns sämre. Den kunniga släktforskaren för-

söker alltid använda bra källor. Det minskar risken för fel i forskningen.

Så kallade förstahandskällor är nästan alltid bra, medan andrahandskällor är mindre bra - eller i värsta fall rent ut sagt farliga. För släktforskaren är de vanligaste förstahandskällorna officiella dokument: kyrkböcker, bouppteckningar, rättegångsprotokoll och skattelängder. De är för det mesta skrivna ungefär samtidigt som händelserna som de omnämmer inträffade. Det gör dem mycket tillförlitliga. Står det olika i tex födelseboken och husförhörslängden så anser man normalt att födelseboken är den säkrare källan eftersom den troligen skrevs närmare när händelsen, i detta fallet födelsen, inträffade.

Andrahandskällor kan vara släktutredningar som du får från andra forskare eller uppgifter som du hittar i tryckt litteratur eller på Internet.

Förhåll dig skeptisk till dem. De är för det mesta skrivna långt efter att de omnämnda personerna har avlidit och ofta av någon som saknar egen kunskap om personerna och trakten där de bodde. Risken för fel är därför stor.

Text: Mats Johansson

lungorna andas en ruten stank; ur ögonnästern flyta tårar och war, ur munnen beständigt en skarv saliv, ur tarmarne rutne excrementer, ofta blandade med blod och war. Även med urinen går ofta bort blod och war. Hela kroppen är en böld, den sjuke tål ej att röras wid, och sjelf kan han ej röra sig; han ligger qwidande på ett ställe; sömnen flyr hans läger; hans outsägliga plågor och qwal störta honom i wanmagt och slummer, och äfwen i slumret darra hans senior, och tänderna gnissla. En brun skorpa betäcker sluteligen hela kroppen och ansigtet, och ur dess remnor framträder ett stinkande, rutit war, som ofta uppfrätt köttet ända till benen.

Man ser inte mer en människa i den sjuke - och Mor och Far, och Bror och Syster och alla, som äro omkring den sjuke, bedja till Gud: att Han dock, efter så många qwalfulla dagar och nätter, måtte sluta dess förskräckliga jämmer och plågor. Men icke alltid är den sjuke så lycklig, att få sitt lidande slutadt med döden. Ofta får han lefwa beröfwad de förmåner, som Naturen ämnat honom, för att njuta lifwet".

Strax efter 1800 började man vaccinera och sjukdomen avtog snabbt och försvann nästan.

Prästerna skulle föra bok över vilka som vaccinerats, haft koppor, eller smittkoppor som det också kallades, eller fortfarande var mottagliga för sjukdomen, och dessa uppgifter skulle finnas med i flyttningsbetygen. Kollekt skulle varje år upptas för att täcka kostnaderna för vaccination.

Ett kungligt cirkulär 1805 angav bland annat att alla som sökte klockare- eller organisttjänst måste bifoga intyg om att de kunde vaccinera.

I Sverige var man 1816 mogen att göra vaccination obligatorisk för alla som inte haft koppor. I "Kongl. Maj:ts nådiga reglemente för vaccinationen i riket" fastställdes att barn måste vaccineras innan de nått två års ålder. För föräldrar som försökte smita ifrån detta stadgades böter, men först använde man nog övertalning och skrämself.

Text: Mats Johansson

"Vaccinerad" eller "Koppor"

I husförhörslängderna under 1800-talet så finns en kolumn "Vaccinerad" eller "Koppor". Man noterar den men tänker oftast inte mer på den.

I Sverige blev kopporna ordentligt etablerade först strax före 1700. Från början sa man "pocker", eftersom sjukdomen hette Pocken i Tyskland och pocks i England (nu smallpox). Ordet "Pocker" var samtidigt en mildare benämning på "Djefwulen", ett alternativ till "Hin" och "Fanden".

> Dubbelbetydelsen var förstås högst olycklig och man började kasta om ljuden. Möjligen var det präster och klockare som först gjorde det när de skrev begravningsnotiser. Formen "kopper" segrade snart och likadant gick det i Danmark, där det blev "kobber".

Under år 1800 dog i Sverige cirka 12.000 av koppor. Sjukdomen sågs som ofrånkomlig och nästan naturlig, unge-

fär som man såg på mässling, vattkoppor och röda hund när jag var barn. Fast farligare!

En ung läkare i Lund, Eberhard Munck af Rosenschöld, kom att bli pionjär när vaccinerandet kom. Hans beskrivning av sjukdomen i dess svårartade form har ofta citerats, den är väl värd att begrundas:

"Det stora elände, som människan får lida af många och elackartade Koppor, kan ej beskrifwas med ord utan blott ses i naturen, eller rättare, blott kännas af den, som har dem. Hela kroppen från hufwud till fötter är betäckt med otaliga sammanflytande Koppor, och bränner som eld. Ansigtet är fasligen uppswullit och wanstäldt; ögonen äro beröfwade ljustet, näsan luften; det tillswullnade rosslande swalget törstar efter vatten och kan ej swälja ner det;

Till sist

God Jul och Gott Nytt År
önskar redaktionen.